

I. ÉVFOLYAM 2. SZÁM
1934. SZEPTEMBER HÓ

ÁRA 20 FILL.

Bokrétások garaja

TÁRSADALMI
FOLYÓIRAT

SZERKESZTI:
PAULINI BÉLA

A Rábaközi bokréta, meg a „Somogyország“ bokrétája
műsorával — Bokrétás tudósítások, kották, képek, stb.

CSURGÓNAGYMARTONI MENYECSKÉK.
(Kertész felvétele.)

EZEK A SZANYI LEGÉNYEK.
(M. T. I. felvétel.)

Simon kanásztáncot tanul

Irtta: KOVÁCS ISTVÁN, Koppányszántó.
— Idehaza maradsz — szoltam a vadász-
kutyámra, amelyik nyüszítve körülgrándo-
zott, ahogy a puskát a vállamra akasztot-
tam. Nagy öröme abban a szempillantás-
ban végtelen bánatra változott. Elmúlt a
jókedv, ugrándozás, boldog nyüszítés, sze-
gény Szellő kutyám bánatos szívvel, talán
könnyes szemmel nézett utánam mindaddig,

míg csak a folyosó ajtaja be nem zárult
mögöttem . . .

Ujra vállamon a puska, a megszokott,
kedves szerszám, kifelé, kifelé a jó Isten
szabad ege alá, a pesti körengeteg után a
szabad természet hívogat. Hisz olyan régen
beszélgettem vele. Már tíz napja. Végtelen
idő, akárcsak a szerelmeseknek, ha tíz napig
távol vannak egymástól.

Lassan ballagok a már alkonyuló időben.
A hőség már kissé szűnik. Üdvözlöm a jól-
ismert tájat. Még az üles tengerik is haj-

longva üdvözölnek.

Már közel vagyok az erdőhöz. Már látom
üde zöldjét, hallom suttogását. Itt vagyok
régie leshelyemen. Szemem körüljár a dom-
bokon. Tarló, tengeri, muhar, újra tengeri-
táblák. Azonkívül szőlő és szőlő. A préshá-
zak, mint fehér meseházak élénkítik a dom-
bokat. És egy présház a domb tetején vi-
gyáz a tájra. Szemem megakad rajta. És
gondolatom is.

Aztán a gondolat — visszakanyarodik.
Hogy is volt csak? Öt évvel ezelőtt is itt

átem csendben. Nézem szerelmesemet, a jó Isten kötötte bokrétát. Igen és rá gondoltam a közelgő Szent István hetére, amikor majd a „Gyöngyös Bokréta” először mutatkozik be Budapesten. Hogyan is lesz? Nem lesz-e kudarc a vége? Tetszik-e majd a kifinomult izlésű közönségnek az egyszerű magyar dal és ősi tánc akkor, amikor egyre másra „alkotódnak” a divatosabbnál divatosabb „slágerek” táncok.

Magam előtt láttam egy öregot, aki akkor kezdte járni a falukat az örökös csibükkál, mely azonban mindig kiálszik. A kanásztáncra, amit csak úgy nagyjából tudott már egy öreg ember, rámondta, hogy „remek, remek, remek, ez remek, ezt azonnal tanulja meg újra a falu. A két legügyesebb járja el már az idején, de nyolcnak kell járni jövőre. Remek!” És elment.

És egyre közeledett az első Gyöngyösbe indulás ideje. Dicsőség vagy szégyen? Ki lesz a kettő, aki legjobban tudja a kanásztáncot s lesz-e aki nagyon jól tudja?

Mondom, akoriban is erre jártam a Jombtétőn a fehérén csillogó présház felé.

S egyszer csak úgy hallom, hogy a kanásztánc fülbemasszó dallamát dúdolja valaki. A présházból jött a hang. Még valami halk dobogás nesze. Csenedesebben megyek. A présház ajtaja nyitva. Még óvatosabban lépkedek. Már az ajtóban állok.

Meghatva gyönyörködöm az elém táruló képen. Simon barátom a belső pincében, pislogó olajméc mellett, két szőlőkaró között nagy igyekezettel járja a — kanásztáncot. El-elvétli, de újra kezdi rendületlenül. Homlokán, arcán gyöngyözik a nagy igyekezettől a veríték. Az egyik hordón a mécs mellett, ott áll a boroskancsó, meg a pohár. Egy-egy tévesztés után tölt, iszik. Hogy nem azért téveszt, hogy ihasson, látom az arcáról. Kemény elszántság ül rajta. „No de most sikerül!” És újra kezd.

Végre megy. Nagyon sóhajt Simon barátom, arca ragyog a megelégedéstől és a verítéktől. Iszik és újra nekikészülődik. Én nem állhattam tovább. Ahogy újra kezdén a táncot, ő dúdolja, én fütyülni kezdem a dallamot.

Aimélködve néz Simon az ajtó felé, lábai a botok között, ahogy a táncban megállt. Azután szalad hozzám: „Maga az mester úr? Azt hittem, valaki idegen lesett rám!” Jól van, Simon, látom, már megy a kanásztánc. „Hála Istennek — mondja — talán sikerül!” Nem vallunk szégyent.

Éjjelenként tanulgatta Simon a kanásztáncot az első gyöngyösre, lett is egy-egy első Lettó közül, aki a fiatalabb emberekből eljárt. Éjjel tanulgatta, féligmeddig titokban, akkor még nem is hitte nagyon mindenki a faluban, hogy az az öreg csibükkál, aki itt járt, jó prófétája a falunak, így a kanásztáncokon át is.

Azóta országot-világot hódít már a magyar tánc, a magyar dal. Szép a mezei virágokból kötött bokréta, gyönyörűség.

Rábaközi bokréta

1934. szeptember 2-án délután 4 órakor

Sopronban a Vasutas-sportpályán

Műsor:

1. Himnusz, éneklük az összes bokrétások
2. Szanyi leánycsoport: csörgő játék.
3. Kapuváriak: aratóünnep, páros verbunk.
4. Vitnyédek: párnatánc, seprútánc, ugrócsárdás.
5. Szanyi gyerekek: gyerekjátékok, párostánc.
6. Galambokiak (zalai vendégbokréta): regölés, pünkösddőlés, cséptánc.
7. Ágfalvaiak (német csoport): lakodalmi részlet.

8. Kapuvári gyerekek: rábaközi dalok, verbunkos.

9. Szanyi legények: férfikar, dúsoló, férfi verbunk.

10. Magyar Hiszekegy: mondják az összes bokrétások.

HA FEL NÉGYKOR ESİK, AZ ÜNNEPET A SZINHÁZBAN TARTJUK MEG.

A Magyar Bokréta-Szövetség minden bokrétával jelzett ünnepért a legteljesebb felelősséget vállalja.

KAPUVÁR

Kapuvár a hasonló névű járás székhelye, a Rábaköz központja, kb. 10.000 lélekkel. A Gártával összeépített község állomása Kapuvár a Kis-Rába mellett.

Már 1162 körül nevezetes erős vár volt. Árpád korabeli oklevelek „Arx-kapu” néven írják. Főterén Kisfaludy Strobl Zsigmond szép hadiemléke. Az Esterházy hercegi parkban szép kastély. Kapuvárcitt van az Esterházy hercegi uradalom kormányzóháza, erdőigazgatósága, a kapuvári és öntési hercegi gazdaságok intézősége. Az Esterházy hercegi hűgyár, mint modern ipartelep, minden érdeklődésre számot tarthat. Van járásbírói, szolgabírói és adóhivatala, 270 ágyas közkörháza, sebészeti, szülészeti, belgyógyászati, elme- és fertőző osztály; tüdőpavilonnal; röntgen- és kvarcállomással; van polgári fiú- és leányiskolája.

A Hanság zombékos mocsaraiban gazdag vadászat vízi szárnyasokra és szarvasra. Nőinek pazar színű, gyönyörű népviselete és népies hímzései szemet gyönyörködtetők. A kapuváriak táncolják a gyönyörű páros verbunkot, az öreg verbunkosmester — lehet vagy hatvanesztendő — sarkantyúsan vezeti a táncot. Ilyen nincs több a világon.

Lakodalmi kurjantások Kapuvárról:

Uccu dárum, eudárum,
Férjhez ment a pajtásom, tyuju ju.

Heje huja lépe,
Mind itt van a szépe, tyuju ju.

Száraz a fű, majd kizöldül,
Most jövünk az esküvőre, tyuju ju.

Rába folyik a Dúnába,
Most megyünk a jó világba, tyuju ju.

Kapuvári szentegyházban,
Gyűrűt cseréltek egymással, tyuju ju.

Hallod-e te fűszőszér,
Hogyan vigad ez a szer, tyuju ju.

Heje huja vadliba,
Most megyünk a lagziba, tyuju ju.

Vitnyéd

Sopronvármegyében, közvetlen Kapuvár járási székhely mellett fekszik, kb. kétezer lakosa van. Szintiszta magyar község. Hcz. tartozik Csermajor, ahol a m. k. t. Mezőgazdasági és Tejipari szakiskola van, Magyarországon a leghíresebb szakiskolák egyike. A templom az 1781. évből, míg a falu végén levő Szent Antal szobor 1680-ból. A való. A női viseletet illetően a község még női viselet: a község még ma is megtartotta a régit. A nők szoknyája ráncbaszedett. Különösen szeretik a különböző színű bársonyruhákat, amelyeket gyöngyökkel, bojtokkal és gombokkal díszítenek. Télen a leányok és menyecskek a templomba is csizmában járnak.

Lakodalomkor a falu leányai és legényei emennek a menyasszonyos házhoz, ott egy legény beköszört, bort kapnak és megtartják a „perdfítést”. Mindenki táncol a menyasszonyai. Búcsú napján a templom előtt táncolnak. Ez alkalommal a kántortanárnak minden korcsmából egy-egy liter bort visznek. Pünkösdkor minden házhoz elvezetik a pünkösdi királynét, ahol kapnak egy-egy állért vagy tojást. Karácsony estéjén nuzsika és énekszóval járják végig a falut ajfélig. Ősi táncuk az ugrós csárdás, vánkoslánc és a seprútánc.

Egy vitnyédei nótá:

Azt gondoltam, férjhez megyek a nyáron,
Tizenhárom fodor van a szoknyámon,
De már látom nem lesz belőle semmi,
Tizenkettőt le kell róla fejteni.

Ágfalva

A sopronmegyei Ágfalva erdős hegyek aljában fekszik s egyik legrégebben emlegetett község. Már 1194-ben emlegeti egy oklevél, ekkor Domonkos bán birtoka volt. A középkorban Dágfalva néven ismeretes, Ágfalva elnevezés a 19-ik századból való Lakossága német anyanyelvű. Egyéniségének megfelelően ruházata is meglehetősen mcl-lózi a színek tobzódását. Az ünneplóruha úgy a férfiaknál, mint az asszonyoknál fekete színű, nagy fehér kötényt viselnek s a sőtét mellényke felett ugyancsak sötétebb színű selyem átvétőt, amelyen egyedül található színes himzés-motívumok. A leányok táncruháiban már több az élénkség, színes szoknyájuk, buggyos ingujjú fekete selyem pruszlikjuk van. A férfiak tollbokrétás asztrakán, sapkát hordanak, testhezálló dolmányt, lenfonalakból szőtt vörös öv veszi körül, az övön különböző csomózások vannak. Temetés, esketés stb. alkalmával másként kötik, az öv szinte katonai jellegű, de pontos eredete ismeretlen.

Báránybundával bélelt panyigára vetett bekecs és sujtásos csizmanadrág egészíti ki a férfiruházatot.

A község egyik etnográfiai érdekessége az esküvők alkalmi kórtánca.

Szany

Szany község, Sopronvármegye délkeleti szögletében, a termékeny Rábaközben fekszik. Már 1398-ban a győri püspök keszői várának tartozéka volt. Földesurának jóvoltából már 1427-ben mezővárosnak, „opidum”-nak jellegével dicsekedhetett. Külön érdekessége háromtornyú temploma, mely 1767-ben épült. A község a legrégebbi időktől napjainkig szintiszta magyar. Jelenleg kb. 3500, nagyrészt szorgalmas földművelő lakja.

A férfiak ősi viselete: puruc — 120 rőf zsinór — cakkos fekete kötény, kucsma, piros nyakkendő, gatyá vagy télen nadrág, kivarrtott ing, csipkekendő és kék posztóbból készült zsinóros — szerszámos — do-mány. A nők „bubos” réklit, az ünnepeknek megfelelő színű ruhákat, menyecskeké leszorított kendőt, idősebbek tunikát és „balidon”-nak nevezett blúzt hordanak.

Táncáik: a karéj — kórtánc — vagy verbunkós, amit főként búcsúkor a templom előtt szoktak volt-eljárni. Az úgynevezett céhbelt mulatások befejezésére használt „dus”, duhaj, hajnali vad tánc volt, melyet külön-külön jártak el a legények — dusoltak — a dudás, citerás jutalmazásával kapcsolatban.

Ősrégi szokás Szany községben a Pásztor Bőske. Pünkösd másodnapján kerékre helyezett, felöltötött bábukát húznak az utcákon, melyek változatos, bohókás öltözeté és táncszerű pörgése a falu népének kedvenc szórakozása. A Pásztor Bóskét húzó

Szanyi „dus“-nóta

Szi - rül le - gel - je - tek fá - nak ne men - je - tek,
Mert ha fá - nak ne - ki men - tek fe - je - te - ket be - ve - ri - tek,
Szi - li kút, sza - nyi kút, szentandra - ei, sob - ri kút.

gyerekek dalolva, derűt kelte hurcolják végig a falun a tréfás táncos párt, a házaknál közben megajándékozzák őket.

A csörgözés így folyik le: a lányok vasárnap délután az utca közepén körbeállnak és tejes fazekakat — amikbe kavicsot tesznek — dobálnak kézzel-kézre víg nótázás közben. Így dalolva:

Sárgalábú kispacsirta
Ne menj arra, gyere vissza,
Gyere vissza szívem legszebb párja,
Adj egy esőket utoljára,
Már én esőket nem adhatok,
Nem a te szeretőd vagyok,
Páros esőket csakis annak adok,
Kinek a babája vagyok.
Magas a kútágas, nehéz vizet merni,
Ismeretlen legényt nehéz megölelni.
Ölelni akarom, nem hajlik a karom,
Csókolni akarom, nem az én galambom.

A szanyi bokrétának tulajdonképp három csoportja van. Nevezetesen: a szanyi legények, a szanyi leányok s a szanyi gyerekek. Most Sopronban mind a hármat látjuk.

Galambok

Galambok Zalai község Nagykanizsa és Keszthely között fekszik; keletkezése még a honfoglalás idejére vezethető vissza. A vidék legrégebbi községei közé tartozik, határát még Szent István ajándékozta. A községet sokszor elpusztították, de mindig újra felépült. Legutoljára a törökök pusztították el 1750 táján.

A férfiak ruházata esizma, redős gatyá, hímzett ing, pitykegombos mellény, pörgokalap árvalányhajjal. A nők elég magas testalkatúak. Asszonyaik szépsége férjhezmenés után fejlődik ki egész teljességében. A legtöbb mezei és szőlőhegyi munkát a férfiakkal együttesen és csaknem egyforma arányban végzik. A nők öltöze kasmir és bársony szoknya, hímzett rékli, gombos harisnya, gombos kendő. A menyecskeké gyönyörű gyöngyös dísz viselnek a fejükön.

Népszokásai a községnek: Szent Istvánkor a Regölés, Karácsonykor a „kotyolás”, szilveszterkor a „korbácsolás”, pünkösdkor a „pünkösdjárás”. Ezekon kívül a lakodalny

népszokások. Kedves táncuk a „cigány ringó”, „zalai bokázó”, ez a lábam, ez, ez, ez” és a férfiak járják a bot-, seprű- és a esép-táncot.

A pünkösdjárás szövege:

A pünkösdjárók mind:

A pünkösdnek jeles napján
Szentlélek Isten küldetett,
Erősítse mi szívünket az apostolokkal,
Melyet Krisztus ígért vala
Egykor a tanítványinak,
Midőn méne mennyországba
Mindenek láttára.
Tüzes nyelvek szólása
Úgy mint szeleknek zúgása,
Leszállott az ő fejükre
Nagy hirtelenséggel.
Rózsák, liliomok mind most virágoznak,
Mi is az Istennek szolgálani akarunk...
Szentlélek áldása szálljon erre házra,
A benne lakókat indítsa vígságra...

Ezt a verset kislány mondja:

Ez a gazda teli poharával, teli asztalával,
Meg is részegített, meg is szegényített,
Noha kiesi vagyok, nagyot nem szólhatok,
Mégis az Istennek szolgálani akarok.
Meghozta az Isten piros pünkösd napját,
Mi is meghordozzuk királyné asszonyát.
Segélje mi királynénkat, királyné kis asszonyunkat, állé, álléluja.
(Itt a kislányt háromszor felemelni)
Ekkora kenderjük legyen, ekkora kenderjük legyen,
Ekkora kenderjük legyen.

Kérjük fizessen elő

mindössze

évi **1.50 pengőért**

a Bokrétások Lapjára. (Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49, Telefon: 40-5-14.)

Basky Gyuri elfogatása

En a jó »szabadtérre« való mű, ez a »Basky Gyuri elfogatása«. Ezt nevezem... A szabadtéri játék erre mifelénk, fájdalom, inkább csak tetőlen színházszadi: szabályosan épített színpad, szabályos díszletezés, csak épp a színház teteje az égbolt, minek következtében, ha az eső megered, a közönség főig ázik. Igen, igen, egyéb különbséget aztán nem is nagyon találhatunk. Hát ez a Basky Gyuri — forradalom. Összes szabadszínepi szerzők lefőzve: ide majd csakugyan nem kell egyéb, mint két erdő, hogy egyikből előronthassanak a betyárok, a másikkól a pandurok, de legfeljebb egy csárda szükségeltetik még, ahol Basky Gyuri a csaplárnéval mulatgat, azon való bánatában, hogy este hatkor ugvis elfogják.

Szeptember tizenhatodikára tervezik a kunszentmiklósi bokkrétások a nevezetes szabadtéri játékot. Színhely az »Epres«. De az idén szigorúan helyi jellegűnek tervezik, ez helyés is, lassan járj tovább érsz: mondjuk ugy, szabadtéri játék, amit meg se írnak, csak az idén elkezdene csakugyan — játszani.

Jelen voltak a pásztorokon kívül Gyenes István szolgabíró, bokkréta-elnök, Ferency Géza a helyi tanító, a helyi bokkréta titkára, Fajasy Ferenc jogszigorló, aki majd a Basky Gyurit rendező ötven lovassal és G. Fülöp Imre gazdálkodó ugyancsak a kunszentmiklósi bokkréta egyik legrégebbi tagja. Addig csak a fegyverkezések folynak — »pandur«, valamint »betyár« részről. Fix pont továbbá — a két erdő.

De lépjen be velünk az olvasó a kunszentmiklósi gazdakörbe, ahol most éppen óriási megbeszélések folynak, az asztaloknál pásztoremberek ülnek — isszák természetesen a »hegy levét«, szódával vagy anélkül — mert — Basky Gyuri elfogatása csak az ünnepség vége. Az ünnepség keretében igen nagy szerep jut a derék pásztoroknak. S ha beléptünk, legjobb, ha hallgatjuk a megbeszélés folyását, kedves az, izes...

— Az én bejövetelem — jelenti Pintér József paszéradacsi lakos izsáki számadó — kicsival, lóval, ugy értjük ezt a lovat, hogy a ló is ott lössz a cserényné, kifogva. Tulipinos láda és a belevaló. Só, paprika, tarhonya, szalonna, lebbencs, az má össze van kötve. Búrge, tarhó, de nem én főzök, hanem a lakos, én csak pipálok...

Na, jól van, ebben megegyezünk. De igazán jókora területről jelentkeznek pásztorok, ugymint: Gyón, Dabas, Baracs, Szabadszálás, Páhi, Bócsa, Paszéradacs, Kaskantyú, Szank, Iszák, Űrbó, Mántelek, Orgovány, Csengőd...

— Szárnyéket nem tudnátok csinálni? — teszi fel a kérdést Kácsás Mikus Mihály.

— Nyóc—tiz kéve nádbul mögvan — toldja meg a felvetett gondolatot Hajdu György.

Három sarkosra csinálja az embör — így Kácsás Mikus — aztán mögvan. Kácsás Mi-

kus Mihály... juhász ember, bizony nem mai Kácsás Mikus Mihály... a Kácsás az előneve, de hönét az előnév? Kérdezzük, hát megmondja azt is, oly egyszerű ez kérem:

— A Beleznay grófná vót az öregapám számadó. Aztán igen szeretett vadászni. Akkor még lehetett szabadon. Még bizony előtötösse vadászott. Aztán mikor főmönt Máriakessnyőre a báró urhó, mindig vadkacsát vitt a szakácsnénak. De mindig. Hát attul fogva vagyunk Kácsások...

Jön egy jó pirosképü, kicsit őszülő ma gyar:

— Nевem Varga... juhász, Dömsöd... Jóravaló beszélgetést...

Egy staféta jön, jelenti:

— Kálmán Gyuri bácsi nem gyühet, Körösztös pusztán nem hagyhatja a birkákat, nincsen segítje.

— Az ám, az öreg juhász, még személyesen ismerte Bogár Imrét — veti fel Ferency tanító, valamint bokkréta-titkár.

— Itt mentekj át, hat lovas, csak ugy füstöt — beszél más — el a pandurlaktanya előtt, a pandurok ki se mertek nízni.

— Nekem ippenséggel körösztapám vót az Imre is, a Jakab is, a két Bogár — így fentemlitett Kácsás Mikus bátyánk — — mer abba az időbe az ugy vót, hogy a pásztor gyerekeinek vót tíz—tizenkét körösztapja is, ugy hitták, hogy koma. Nigy eszten-dős koromba még láttam őket, utána való eszten-dőbe tüntek el. Akkor akasztották föl az Imre bácsit, a Jakab megmeneküt drótsóképibe...

— egy hangszerezen játszik a Kálmán Gyuri bácsi...

— Bár én tunnék egyen is, de majd rá-törekszők...

— Van itt egy Bogárné, annak az apja test-vére vót az Imrének, meg a Jakabnak...

— Van itt ölég Bogár, meg Basky származás most is...

— Nő, de hát itt van a Némédi-tanyákon a Rózzsa Gyuri bácsi, az meg éppenséggel maga is benne vót a Bogár bandájába.

— Olyan izmos ember ma is, hogy azt mondhatom, olyan a karja, mint az én combon...

— Fabró Pál kicsoda — kérdi most a szolgabíró-elnök ur, aki egyre csak a meghívandó pásztorok listáját nézi.

— A mántelki gulyás...

Elhatározzatik, hogy minden pásztor-mesterségtől két ember főz. Hogy milyen sorrendben vonulnak a pásztorok. Hogy... és így tovább és amikor a szűkebb vezetőség a tanácsateremtől egy másik szobába vonul, hogy az egész nap programját véglegesen megállapítsa, a »tanácssteremben« felhangzik a dal:

Basky Gyuri zabot araf...

Jó acélos hangon dalolnak, kicsit féltem is a falakat holott, méteresek...

Tehát tizenhatodikán délután mintegy két óra kezdődik a három részből álló műsor. Az első részt a pásztorok foglalják le; a másodikat a bokkréta, a harmadik rész — Basky Gyuri elfogatása.

Ez igen, ez a Basky Gyuri... elfogatása lovas-szindarab, szabadtéri lovas szindarab, a »betyárok« a kunszentmiklósiakból kerünek ki, a »pandurok« azonban dömsödiek lesznek, a dömsödiek elfogják a kunszentmiklósiakat?

Ha ugyanis a kunszentmiklósiak az utolsó percben meg nem gondolják magukat és ki nem vágják a dömsödi pandurok kezéből — Basky Gyurit.

Rémeljük, hogy nem: ez ugyanis a mű kerekdedségén máris sokat rontana.

Azt természetesen szabadjon kérelmezni, hogy a lovasjáték idejére a közönség méltótlanság teljességgel eltisztulni a »két erdő« közti tisztásról.

A bokkréta pesti emlékei

Írta: JÁNOSI GYÖRGY, Váralja.

A magyar főváros! A pompás paloták, a rengeteg nép, a nagyszerű terek, a hidak, a kék Duna, a fejedelmien kimagasló Gellért-hegy, a tündérmeséből kivarázolt királyi palota, a templomok, a múzeumok, a liget, a színházak, minden, minden olyan nagyon remek. Nem lehet azt leírni, kimondani, elfelejteni!...

A váraljai öreg furulyás, a jó öreg Dömötör bácsi mondogatta is:

— Hej, hogy az a jószágos Isten áldja meg aztat a bokkrétát, meg a kitanalóját, meg az egész Budapest várost, hogy még éngöm is felvittek!

Mi türes-tagadás, nagy volt a megelégedés, nagy volt a gyönyörködés sok és ked-

ves az emlék, amit összegyűjtöttek a Bokkréták. Nem győztük mondogatni, hogy mi miért van, nem győztük magyarázni, hogy ki kicsoda és végül is nem győztünk betelni a másik Bokkréták szépségeivel.

— Mi vagy te, Gyöngyös Bokkréta? — Hányszor kérdezték meg ezt Budapesten azok a derék, sokat dolgozó és szenvedő pestiek, vagy az odavetődő idegenek. Hiszen tele volt a szív, a város, mint mikor a sejtlemes tavasz első illatát rácsapja a napsugaras reggelre a szél. Nem, nem tudta senki, hogy mi nagyobb benne, az-e, ami látható, az-e, ami hallható, vagy minden együtt? Nem volt és nincs még egy ilyen a világon. Az olimpiai játékok lehettek ilyen lelket-

emelők valamikor régen, de még azok sem mérkőzhetnek a Gyöngyös Bokréta csodás szépségével.

— Nagy-nagy kitalálmány ez, kérem — vélekedett a jó öreg Dömötör bácsi és elgondolkozott. — Hogy ennyiféle nép legyen! Nohát! Osztán ahány, az mind mást danol, mind mást táncol, mégis egyforma az valamennyi. Mert mintha minden dalt hallottam volna és minden táncot esmérnék.

A királyi palota kertjéből, a terrasról néztünk le Budapestre,

— Uristen! Mennyi kü! — Szörnyűködött az öreg — Hogy győzték ezt idehordani? — Azután elmélázott. Lelkében feltámadt az ő vergődő, kis falucskájának a képe. Az esti harangszó, a hazatakarodó nyáj, a kiskapuban meghuzódó árnyak, az ablakokból kivetődő mécsfény, a nagy nyugalom — és csendesen megállapította:

— Két nap alatt megdőglene itt étlen minden birka.

— Dehogyan is! — mondták nevetve a fiatalok, — Hát az a sok virágagy mirevaló lenne?

— Nen való az a birkának.

Legszébb kalandunk a bástyán volt, ahol belevetődöttünk egy egyptomi csoportba s azok szájtátva bámulták az asszonyféle, gyönyörű öltözetét, a legények komolyságát és a — fokost . . . Érdekes, hogy „csárdást” akartak mindenáron látni. Mondták nekik a leányok:

— Jöjjenek el a színházba, ott még magukat is megtáncoltatjuk. — Így magyarul mondták, persze.

A siklón egy olasz család csatlakozott a csoporthoz. Öten voltak. Nem tudtak tőlünk elmaradni. Az öreget meg a fiát arra kérték, hogy csak egyet furulyázzanak nekik. Megtették. A leányok a kedvesen köszönő nőknek rozmaringot adtak, hogy azok nem győztek mosolyogni és merszizni, mire megállapítottuk közös akarattal, hogy ezek nem is olaszok, hanem franciák.

— Dehogyan is azok! — Kiáltott az egyik lány. — Ezek angolok . . . Én emlékszem tavalyról, a sétahajóról . . .

— Ahol ő angolul is megtanult . . . — mormolta csendesen a csoport kacagása között az egyik legény.

— Na, tudok annyit, mint te . . .

— Halljuk, halljuk — kiáltották összevissza.

A leány, Erzsi, elmosolyodott, mint harmaton a napfény és egyet perdülve mondta, hogy fehér hab fogai messzire ragyogtak:

— Merszi . . . Na látjátok! . . .

Erre a lángpiros arcot a francia asszony megsimogatta, azután megcsókolta.

— Tudtam, hogy csók nélkül az idén se megyünk haza! — sóhajtott az egyik legény irigyen, — Ezek a lányok valahol mindig felszedik — és odaállt a francia fiuk elé, nehogy azok is kövessék a nő, láthatólag az anyjuk példáját.

Az öreg Dömötör minden rendőrnek vagy

katonának kalapot emelt. A Szavojay szobrát megsüvegezte.

Csordultig telt a szívünk boldogsággal. A lelkünk kedves emlékekkel volt tele. Nem vettük észre a napok repülését, nem vettük észre, hogy hazaérkeztünk. Alomvilágban éltünk, ahol mint a méh a virágon, megrakodtunk sok-sok drága szóval, szinnel, tapasztalattal.

Az egész falu kijött elénk az állomásra s diadalmenetben vonultunk végig az utcán a templomig. Leghátul jött az öreg a fiával és furulyaszóval kísérte végig a nálunk fogalommal lett Bokrétát. A köztünk levő öt menyecskét tíz apró gyerek ölelgette — az ő gyerekeik — és kérdezgette:

— Mit hozott kend, édesanyám?

A fiukat, lányokat a szülők faggatták.

Csak az öreg Dömötört nem várta senki. Senki csak a két kutyája, meg a nyáj.

A két kondorszörű puli ott csaholt körülöttünk. A furulyaszóra vetődött elő valahonnan.

A falu felett alkonyi felhők hömpölyögték, mintha angyalkezek sepergették volna előttünk a magasságot hogy tiszta legyen, mire felragyognak a csillagok és a hálaima Istenhez száll. A fák lengették dús lombjukat, a torony körül galambcsapat keríngett.

A vén Dömötörrel kezefogok a templom előtt. Az öreg szeme könnybelábad, hangja remeg . . .

— Ha ír, tiszteletes uram, írja meg nekik, hogy szépen tisztelöm őket mindnyájukat. Az egész várost . . . A népet . . . Az urakat . . . A rendőröket . . . A katonákat a várba . . . Mindenkit . . . Mer nagyon, nagyon szép vót és hát köszönöm, no . . .

— Köszönöm . . .

Senki sem aludt a faluban éjjel előtt. Merthát mesélni kellett. Mesélni tündérvilágról, kedves Budapestről, nagy kőpalotáiról, a várról, a Dunáról, az emberáradatról, más falu népének szokásairól, táncairól, dalairól, szívérről, lelkéről, magyarságáról — a Gyöngyös Bokrétáról.

S mi tehet arról, hogy holtfáradtan se lehet aludni, mert mindez olyan nagyon szép. Istenem, de szép! . . .

Kérjük előfizetőinket

szerezzenek a
Bokrétások Lapjának
egy—egy új előfizetőt!

Ország bokrétája

E rovatban a szövetség alapszabályai szerint működő helyi egyesületek „Bokréták” sorozatát adjuk megalkalulásuk sorrendjében.

Bocsárlapujtó

Elnök: Fedák Béla ig. tanító.

Titkár: Heinich Jolán.

Pénztáros: Hives Ilona.

Ellenőr: Telek Ilona.

Tagok:

Hegedüs Rozál, Gubik Matild, Szalai Borbála, Somoskői Ilona, Barta Ilona, Miklós Borbála, Nagy Jolán, Ravasz Margit, Lackó Jolán, Hives Borbála, Hollandi Rozál, Somoskői Ilona, Hegedüs Erzsébet, Lavaj Margit, Hegedüs Mária, Rozgonyi Jolán, Szlávik Borbála.

Szany

Diszelnök: Németh Gyula e. kanonok.

Tiszteletbeli elnök: Szily István főjegyző.

Elnök: Kokas Kálmán ig. tanító.

Titkár: Pongrácz Lajos.

Pénztáros: Nagy József.

Ellenőr: Varga Mihály.

a) Bokrétáslegények:

Pongrácz István, Papp Lajos, Horváth Imre, Szijjártó Mihály, Vince István, Galambos Kálmán, Puskás Lajos, Kovács András, Huszár Gábor, Németh József, Balogh Károly, Kovács Jenő, Varga József, Nagy Ignác, Hegyi József, Szabó Antal, Mészáros Antal, Horváth Gábor, Orbán Ignác, Teke András, Kiss Gábor, Gasztonyi Gyula, Szijjártó István, Szijjártó József, Szijjártó Ignác, Bögöly József, Horváth Vince.

b) öreg dusolók:

Varga Mihály szentes, Kocsis Antal.

c) Bokrétás lányok:

Vince Irén, Németh Teréz, Hegedüs Margit, Török Mariska, Varga Mariska, Varga Teréz, Németh Juliska, Radies Mariska, Török Anna, Karakai Annus.

d) Kis bokrétások:

Leányok: Funtek Jolán, Nagy Margit, Varga Mariska, Varga Anna, Ács Irén, Hegyi Aranka, Peti Ilona, Vince Margit, Varga Margit, Horváth Anna, Varga Margit, Huszár Teréz, Varga Irma, Kovács Margit, Szabó Erzsébet, Molnár Mariska, Huszár Ella, Huszár Anna, Gombás Katalin, Varga Anna.

Fiúk: Karakai Imre, Pongrácz Gyula, Irmes Gyula, Ács Kálmán, Szily István, Vitéz Nagy Endre, Varga Ferenc, Táp Miklós, Nagy Gyula, Ács István, Gasztonyi János, Mészáros István, Ménesi István, Huszár Károly, Teke Vince, Huszár Antal, Hegedüs Lajos, Berta Kálmán, Orbán Márton, Rác Ferenc.

„Somogyország” bokrétája

szeptember 23-án, d. u. 1/23 órakor és este 1/8 órakor

Kaposvárott a Színházban

MŰSOR:

1. Himnusz, éneklék az összes bokrétások
2. Szentá — regölés.
3. Törökkoppány — vegyeskar, csókphár.
4. Váralja (vendégbokrétá Tolnából) — fonó, tolnai és hátravágós csárdás.
5. Szenna — Lucanapi kotyolás.
6. Koppányszántó (vendégbokrétá Tolná-

ból) — üvegesárdás, kanasztáne, ugratós.

7. Csurgónagymarton — tréfás népszokások: dongó, golya, seprútáne, lóvásár.

8. Buzsák — körtáncok.

9. Hosszúhetény (vendégbokrétá Baranyából) — aratóünnep.

10. Szózat. Éneklék az összes bokrétások. Jegyek szeptember 15-től Kaposvárott az Idegenforgalmi irodában kaphatók.

Szenta

Szenta község közel a Somogy megyei Csurgóhoz, az alsóki körjegyzőséghez tartozó község mintegy ezerszáz lakossal. Gyönyörű vidék, fenyves erdők, amikben sok a vad. A férfiviseletben érdekes a zsinóros mellény, a nőknek szempontjainkból szabályos viseletében emlegetni kell a „pántlikás kontyot”, a „szörkendőt”, a jó ingvállat, meg a rózsás szoknyát. Többek közt él még itt a regölés, a láncos bottal.

Hajnalodik már a nap,
Keljenek föl az urak,
Ugy dícsérjük őket
Isten szent nevében.
Haj, regő rajta,
Azt is megadhatja
Az a nagy Uristen, stb.

Törökkoppány

Törökkoppány neve az 1332—37. évi pápai tizedjegyzékben „Koban” alakban fordul elő. Ekkor már plébániája is van. Vára még a mohácsi vész előtt épült. Ali budai basa vezérlete alatt foglalták el a törökök. A török hódoltság idején jelentékeny hely volt: egy szandzsák — kerület — székhelye. Magas földhányásokkal volt körülvéve. A török aga a plébánián lakott, közelben volt a török fürdő, ez földalatti folyosóval volt összekötve az aga lakásával. A fürdőt a „Cseszme” erdőben két kilométernyire a községtől levő török kút látta el vízzel; a vizet agyagsövekben vezették a fürdőig. A török kút ma is megvan. De a török világnak még egynehány emléke látható itt, például a plébánia udvarán egy török turbános fejkő áll a hajdani koppányi török temetőből. 1587-ben Nádasdy Ferenc és Zrínyi György visszafoglalták a várat, de aztán ismét török kézre került. A plébánián van ama levél másolata, melyben Ibrahim endrédi aga válaszul 1589-ben Piszki István magyar vitéznek, aki az agát a Balaton jegén való párbajvívásra kihívta. —

Piszki, mivel az aga nem válaszolt először levelére, egy levágott disznófarkat küldött az agának. Erre az aga elnevezi őt — beste kutyának. 1689-ben a falu Széchenyi Pálé, 1726-tól kezdve fele a veszprémi püspöké, fele pedig az Esterházy-féle hitbizományhoz tartozik. A viselet, mint Koppányszántón. A „csókphár” régi lakodalmi szokás: a vőlegény, meg a menyasszony egészségére köszöntenek, mindenki más-más rigmussal. Egy tányéron két pohár áll a vőlegény, meg a menyasszony tiszteletére, ezt teletöltik borral, mindenki kiissza, majd ajándékpénzt tesz a tányérba.

Csókphár köszöntők:

Ennek a pohárnak bazsalig a neve, Jeruzsálemről hozták, meg is aranyozták. Igyunk a jókért, a megmondott szókért, az új házásokért. Dícsértessék a Jézus Krisztus.

Nászagy urak, hiba van: A szeretöm ott-hun van, Ha az én szeretöm itt volna, Nékem jobb kedvem volna.

Már én többet nyoszolyólány nem leszek, ha leszek, leszek, menyasszony leszek, az egyik vőfénynek párja leszek.

Ipszilon — ezt a kiesit kiiszom.

Pici víznek, piciny a folyása, pici halnak piciny az úszása. Én is olyan friss vagyok az ivásra, mint a menyasszony — a vőlegény csókulása.

Ennek a pohárnak fehér a feneke, a mi menyasszonyunknak Böske a neve.

Máma egyet mulatok, hátha holnap meghalok. Ha meghalok, meghalok, kivisznek a bivalok.

Isten a hangászok közt adjon olyan löftást-futást, hogy a másvilágon találják föl egymást.

Vőlegény, menyasszony, kik itt ülnek ketten, éltesse őket a fölséges Isten. Legyenek boldogok, szerencsések mindig. Szeressek is egymást holtig, amint illik.

A csókphár után következő rész nem egyéb, mint a menyasszony kikérése. Behoz-nak három gyertyát, egyet gyújtanak a nyoszolyóasszonynak, egyet a két nyoszolyólánynak és egyet a menyasszonynak és min-

den gyertyagyújtásnál eléneklék azt, hogy

Muzsikaszó hangosan, lábam rakom mögösem, kérem alázatosan, kérem násznagy urakat, terítsék ki karomra a mi menyasszonyunkat, a mi menyasszonyunkat, (vagy) nyoszolyóasszonyunkat, nyoszolyóasszonyunkat (akinek szól, annak a nevet mondják be).

Ezután gyorscsárdással kipöndörítik a nyoszolyóasszonyt, nyoszolyólányt meg a menyasszonyt. S bekötik — pillével az új menyecske fejét.

Buzsák

Buzsák mintegy kétezerhatszáz lakosú község, a lengyeltóti járásban, a kaposvár—fonyódi vasúti vonal mentén. Lakossága nagyrészt földművesekből áll. Vidéke újszólván sík. A női viselet a „nyolc-szeles” szoknya, a kieresztett réklit, rávarrott díszítésekkel, a „hátrakötöt” viselek, a homlokot köti ez át. A buzsaíki rátétes közimunka messze földön híres, de készítenek még régi fajtájú szőtetest is. A buzsaíki kézimunka mintái a tulpán, székfü, különféle rózsza, de a virágmintákon kívül ott vannak az állatminták is, páva, szarvas, stb.

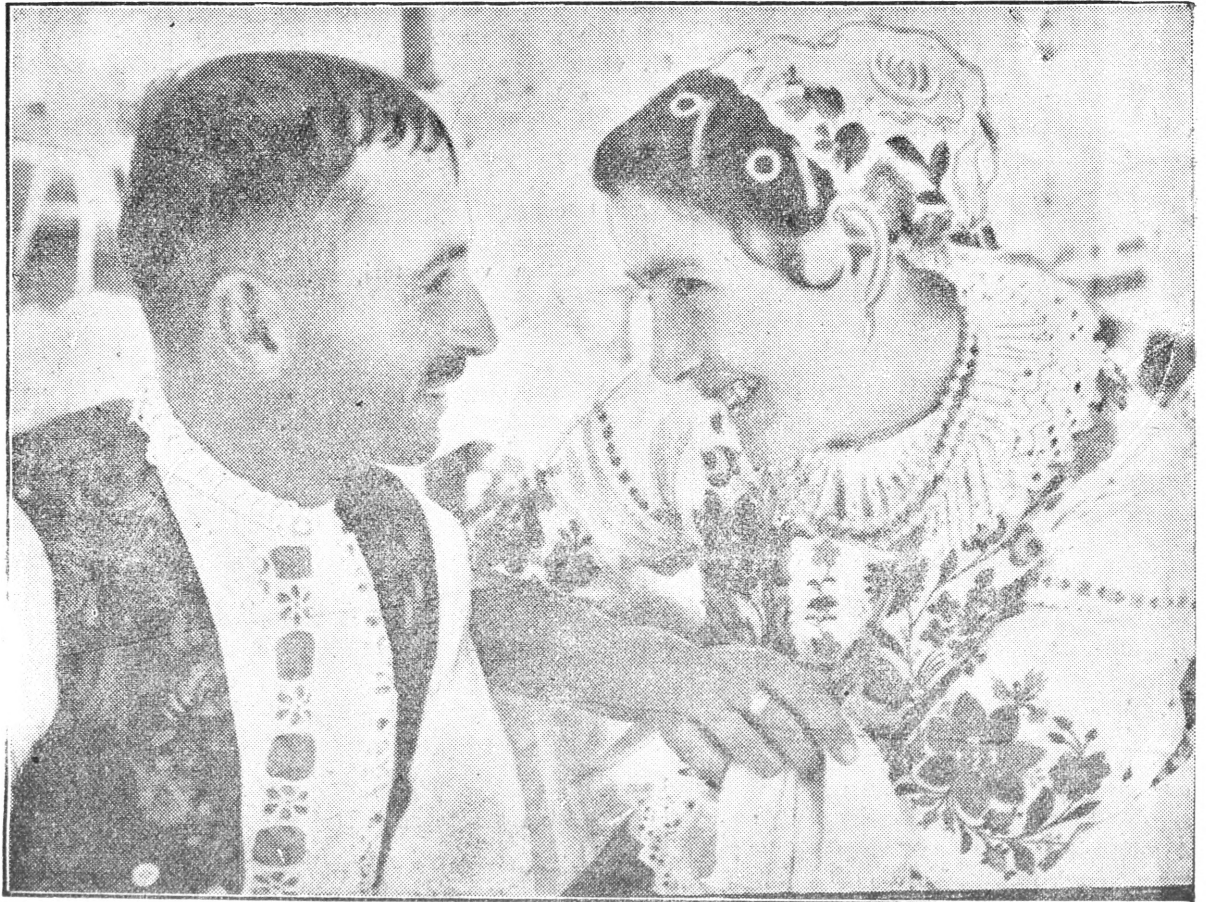
Váralja

Váralja a Zengő festői szép északkeleti lankásain fekszik, abban a völgyben, amelyben a Gád patakocska kanyarog. Egyetlen utcája van ennek a községnek, a patak mentén végig: a Főút. Három kilométer hosszan kígyózik bele a hegységbe. A falut a régi okmányok Terra Britannorumnak nevezik azért, mert ehhez fűződik skóciai szent Margitnak kedves története.

A falu lakosai magyarok, meg németek, a magyarok kálvinisták, a svábok luteránusok. A magyarság megőrizte az elszigetelt községben régi magyar viseletét és szokásait. Az asszonyféle nagyon cifrán öltözködött és öltözködik még ma is. A leányok fejükön gyöngyös bokrétát, másként „tornyos bársonyt” viselnek, a menyecskeké „islangos, vagy szalagos fejkötőt”, az idősebb asszonyok fejkötőt, meg kendőt. A leányok szoknyája virágos fodros egy pánttal, az asszonyoké két pánttal. Szőrös „üsmög”, pruszlik és cifra vállkendő takarja filigrán termetüket, „ezekben úgy mozognak, mint a hercegnők tiendőrországban” — így lelkeseedik a helyi krónikás. Harisnyájuk vastag, ők úgy nevezik, hogy bütykös kapca, papucsuk színes, virágos. Régen piros csizmát viseltek. A férfiak fekete ruhában járnak.

Hosszúhetény

Hosszúhetény község Baranyavármegyében, a pécsvárad járásban fekszik. A Mecsek keleti részének, a Zengő hegynek aljában terül el. Ősrégi, Szent István korabeli magyar község — mintegy 3000 lelket számlál. Lakosai földművesek s részben bányamunká-

(Az Est felvétele)

sok, jó nyaralóhely is, idegenek szívesen keresik fel.

A hagyományokhoz híven ragaszkodik. Régi magyar dalokat énekelgetnek még most is, ilyen ősi nótaszövegeket hallhat az ember:

Arass rózsám, arass — Megadom a garast,
Ha én meg nem adom — Megadja galambom.
Víz alá, víz alá — Víz hajtja a malmot,
Víz hajtja a malmot — Szerelem ad esőket.
Szerelem, szerelem — Átkozott gyötrelmem.
Mér még nem termettél — Minden fa tetején.

*

Szobáki csárda mellett
Szegény betyárt megfoglák.
Ráhúzták a deresre,
Két zsandár áll mellette.
Zsandárkaplár, hajja ke,
Engöm lassan vágjon ke.
Pergál imög, gyócs gatyá,
Fáj a testöm alatta.
Azt kérdi az alispán,
Hány istállóból loptál.
Nem loptam én még többet,
Egy istállóból hetet.

A viselet menyecskekénnél főkötő, buggyos ujjú, magukszötté ing, drága selyem átkötő, vállkendő, mintás, virágos kásmir szoknya, térdig érő széles. Bütykös kapca és magas szárú bársony cipő, mintás, virágos. A lányok ugyanilyen ruhában járnak, de hajuk elől besodrott, van aki hátul befonva szalagban hordja. A férfiak ünnepi ruhája fekete posztó csizmanadrág, vitézkötéssel, háziszöttes ing, elől kivarrással. Táncaik a

csárdáson kívül egy friss körtánc, gyűszűtánc, párnatánc.

Koppányszántó

Koppányszántó község Tolna vármegye határán, Somogy megye Törökkoppány községével határos. Másfélezer lakosa van, akik mind magyar anyanyelvűek. A község már Szent István királyunk idejében fennállott, A temploma kedves dombtetőn áll, a vidék is dimbes-dombos.

És a kertek alatt — nem brekegnek a békák. Igen, a legenda szerint, amikor Koppány vezér Szent István ellen lázadt, de a csatát ellene elvesztette, ezen a vidéken bujdosott. Szent István katonái azonban utána eredtek, már-már el is érték, amikor a berek békái olyan kuruttyoláshoz láttak, hogy az üldözők egyszer csak nem hallották többé az iránymutató lódobogást és nyomot vesztettek. Szent István ekkor megátkozta a békákat és azóta azon a részen nem lehet békabrekegést hallani. Az a nevezetes, hogy csakugyan nem brekegnek a koppányszántói berekben a békák.

A község népének viselete ősi. Az asszonyok alsószoknyájának pöntő a neve. A felsőszoknya selyem vagy bársony, 7--8 méter kell egy szoknyához. A menyecskek a kontynkon „pillét” viselnek, ez a menyecskekendő. Nevét onnan vette, hogy a kendő csücskei úgy alakulnak, mintha színes pille füle a kontyon. A pille felkötése igen nehéz, azt csak a nagyon ügyes fehérnépek

értik. A férfiak rendszeren gatyát, hímzett fehér vászoninget hordanak. Ősi tánc itt az ugratós-csárdás. Miért ugratós, a nevében van a magyarázat. És az üvegsárdás, mit a férfiak másként táncolnak, mint a nők: a nőknek a fején az üveg, táncolnak anélkül, hogy az üveget fognák és az leesne. A kanásztáncot két keresztbe fektetett bot között járják; két figurája van. Ezt a táncot öt évvel ezelőtt már csak egy igen idős ember járta. Aztán jött a Gyöngyösbokréta és ma már nem férfi a községben, aki nem tudja ezt a csakugyan gyönyörű, igen nehéz táncot: virtus lett...

Szena

Szena község néhány kilométerre Kaposvártól fekszik, mintegy ezer lakosa van. Nevét 1252-ben találjuk először, 1443, 1446-ban Zana, Zenna alakban a kaposvári vár tartozéka. A községhez tartozó Denna-pusztta a középkorban somogyi várföld, melynek egyrészt Lőrincz Nándor somogyi főispán 1268-ban a hetesi nemeseknek ítélte oda. Kanizsai Pálfi János püspök 1635-iki Petri Szűcs György, laskói lelkész, alsóbaranyai püspökhöz írt levelében említést tesz név nélkül a „zelnai” lelkészről, amit ugyan Thury zárjelben Zalátának mond, mivel azonban a kiskomáromi zsinat egy évvel később kelt jegyzőkönyvében Szennát „Zelnának” mondja, valószínű, hogy ez alatt a zelnai lelkész alatt szennai lelkészt kell érteni. Elek Sámuel volt szennai esperes lel-

késznek a régiék szájhagyománya után írt feljegyzése szerint Szenna mindenkor, még mikor török birta is ezt a földet, prédikátort tartó eklézsiá volt.

A női viselet igen festői, még ma is megvan. Érdekes szokás többek közt a — Luca-napi „kotyolás”. A kotyolás hajnali harangozáskor kezdődik, aki kotyolni megy, visz magával egy ülökét vagy tuskót és bezöregtven a házba, megkérdezi, szabad-e kotyuni. Ha igen, akkor bemegy, helyet foglal ütögeti az ülöt, tuskót és verszeteket mond, amik mind így kezdődnek: Kity-koty, kity-koty, galagonya kettő, annyi csibéje és libája legyen, mint égen a csillag, földön a fűszál stb. Amikor a baromfiról beszél a kotyuló, akkor a ház asszonya kukoricát hint elé és hívja, mintha már ott lenne a sok csirke stb.

Dalaiból mutató:

A szennai lányok hogyan jártak,
A kiskútba vizet nem találtak,
Mert a kiskút befagyott,
A szeretőm elhagyott — szombat este . . .

Csurgónagymarton

Csurgónagymarton Somogy megyében Csurgótól északra 4 km-re fekszik, 500 lakosa között sem szegény, sem gazdag nincs. A csinos község dombos vidéken, erdők között terül el. Gyönyörű erdejében nem ritka az a fa, amely 30—35 köbméter fát is kiad. Ez a község büszkesége és fő jövedelmi for-

rása. Nemcsak Csurgó kirándulóhelye, hanem a pestiek is felkeresik. A nép viseletét, szokásait megőrizte. Az asszonyok hátrakötött viselnek fejdísznek, itt még mindig viselik a bokros inget, kis ruhát: házi vászonfejkendőt.

Régi nóták.

Van egy forintom,
Az is odaadom
Kit kerestem szűjésemmel, fonásommal,
foltozgattam, varrogattam,
Az t is a számodra hagytam.
Mulasd el! nem bánom.

*

Szép somogyi lány, mikor hozzád jártam,
Ablakaid előtt, de sokszor megálltam
Kérdezd meg a muskátli virágot,
Hány szép éjszakát töltöttem el nálad.
Szép somogyi lány, mikor hozzád jártam,
Ablakaid előtt, de sokszor megálltam.
De én azért nem hányom szemedre,
Él még a jóanyád, juttassa eszedbe.
S lakodalmak alkalmából egyik édes kedves tréfás tánc, játék a másikat éri. Egy-néhány százesztendős tánc, meg játék.
Például:

1. A SEPRŰ-TÁNC.

Seprűvel járják, többen egymás nyomában, akár a kígyó, jár a sor, annál is inkább, mert a seprűs, aki elől jár, gyakran hátrasuhint.

2. LÓVASÁR.

Két egymásnak háttal álló férfit derékon összekötnek egy kendővel, derékszög alatt

meghajolnak, az egyik egy botra tűzött cserépfazekat tart ferdén, az egész kifundálást lepedővel letakarják: ez a ló, feje a cserépfazék. A lóra felül a gazdája s nagy garrral levágtat a — vásárra. Jön egy ember, megtetszik neki a ló. Elkezd alkudni. Mikor már jó magas árban megegyeznek, a vevő valami hibát talál a lovon. A gazda dühös, de enged az árból. A vevő újabb kifogásokkal mindig lejobb ígér, a gazda dühös, de mindig olcsóbb. Végre, mikor a vevő a bőr árát sem ígéri meg, a gazda mérgeiben teljes erejéből fejbeüti a lovat. A cserépfazék összetörik és csörömpölve hull a földre . . .

3. DONGÓZÁS.

Három férfi egymás mellé áll, a középső a dongó, ki kalappal a fején, szétterpesztett lábakkal folyton dong és hol az egyik, hol a másik társának a combját megüti. Az ütés után azonnal lebukik, fejét elkapja, mert a megütöttnek joga van hozzá, hogy ő meg gyorsan kiüthesse fejéből a kalapot. Ha ez sikerül, ő lesz a — dongó.

4. GÓLYA.

Egy meghajolt ember hosszú botra erősített és kihegyezett végű lekvárfőző kanalat tart, az egész le van takarva lepedővel, oldalra két kék kötény van kötve, remekül imitálja a gólyát. A gólya tipegve bejön, hegyes csőrével kiszedi a lakodalmi nép tányérjából a húst, uborkát, kalácsot stb. s mivel a közönséget is megcsípkedi, van riadalom, amerre jár.

*Mindenféle mezőgazdasági
terményeket átveszünk bi-
zományi értékesítésre és
azokra előleget folyósítunk*

**Mezőgazdasági Termények Be-
szerzési és Értékesítő Vállalata**
Budapest VIII. Aggteleki-utca 2

Telefon 33-8-26

Bugaci emlék

Lassan.

Gu - lyás va - gyok csor - dás, Már el is sze - göd - tem,
 Van te - he - nem Bo - ri, Van kis ku - tyám Pu - li,
 Mög - el - lött a Bo - ri, Köl - ked - zik a Pu - li,

Itt az új esz - ten dö, Jön a ko - csi ér - tem.
 Van sze - re - tőm Ju - li, Ma - gam va - gyok Gyu - ri.
 Ba - bád - zik a Ju - li, Most vagy baj - ba Gyu - ri!

Ökörnyakasztás . . .

Magyar Bokréta Szövetség! Nem volnánk elég zseniálisak, ha meg nem alakulna a Magyar Búzavirág, majdan a Magyar Pipacs és netán a Magyar Szarkaláb, végül a Magyar Eszmegaz. No gyerünk tovább.

Nevezetesen az ökörsütésre. Mint egyik leggyönyörűbb hagyományra, mely egy-mé-rő gyönyörűség, ha nem is az ökörnek, „akitől” viszont igazán megkövetelhetjük, hogy áldozatokat hozzon, ha egyszer itt a „nép-művészeti kultusz”. Nem? Szabad kérnem egyszerűen „egy adag tokaji borral ízesített ökörsültet ecetes tormával és kenyérral, tessék negyven fillér, kérek vissza tizet!” Pompás! Az ember nem is tudja, mit szá-mítanak itt fel a harmincba, a tokajit, vagy az ecetes tormát, vagy a kenyeret, vagy az ökröt? Szinte lehetetlen: az egész tényleg világsoda, ezért érdemes volt hevülni, lán-golni, életet égetni: sül mellette újra — látványosan az ősi ökör!

Valamint „gunárnyakszakítás”. Ez ugyan elmaradt örök kárára a kultusznak. Talán csakugyan a Nemzeti Ujság cikke mentette volna meg a gunarat? A Nemzeti Ujság ugyanis ezt írta a nyakszakítás hírére: „Az ünnepi hét programja egyéb látványosság-gokkal is kecsesget, van benne minden, ami „szem-szájnak ingere”. Az egyik program-pont azonban önkéntelenül is megkapja a figyelmünket, nem térhetünk napirendre fö-lötte anélkül, hogy néhány szót ne szól-nánk hozzá a „mulatsághoz”. A program-nak ez a pontja így szól: „Az ökörsütés mel-lett bemutatják az ősrégi miskolci népszo-kást, a gunárnyakszakítást is, amely a tér közepén magyarruhás lovasok tréfás verse-nye lesz. A miskolci gunárnyakszakítást utoljára 100 évvel ezelőtt mutatták be Miskolcon a lovas mészároslegények a piac-téren”. Önkéntelenül adódik a kérdés, mi is hát az a szenzációs attrakció: a „gúnár-nyakszakítás”? Kevesen tudják ezt ma már s akik netalán nem volnának tisztában vele, a gunárnyakszakítás nem más, mint a kul-

turember díszségeire egyáltalán nem válha-tó válogatott állatkínzás.” Jaj! Illetőleg lás-suk csak tovább: nevezett ujság aztán még idézett Reső Ensel Sándornak bizonyos egy-

Miskolci Hét

Magyar Búzavirág

Miskolci Hét

Magyar Búzavirág

nagyszabású népművészeti előadása a Népkerti Sport-pályán szabadtéri színpadon Felsőmagyarország 300 falusi szereplőjével 1934. évi augusztus hó 12-én, vasárnap délután fél 5 órakor.

Előadás után látványos ősi

ö k ö r s ü t é s

Vezeti: BOROS GYULA, Felsőmagyarországi Husiparosszövetség elnöke és a Miskolci Ipartestület Husipari szakosztályának díszelnöke.

Egy adag tokaji borral ízesített ökörsült ecetes tormával és kenyérral 30 fillér.

Gunárnyakszakítás, ősi miskolci tréfás lovas-verseny! — Magyar Csárda, Tiszai halászlé és ros-tonsült hal. Tokaji borsátor, Táncmulatság hajnalig — Zenekarok hangversenye.

Filléres pörkölt, bográcsgulyás, halászlé, virstli, farsangi sajtos fánk, frissen csa-polt sör, tokaji bor.

Beléptidj 30 fillér, gyermekjegy 20 fillér. Tribün ülés 80 fillér, korzójegy 60 fillér, színpadi fentartott hely 1 P. — Jegyek a trafikokban és a postásoknál augusztus 10-ig, az előadás napján a népkerti pénz-táraknál és a karszalagos mozgójegyárusoknál kap-hatók.

Mindenki saját érdekében sziveskedjék előre kiváltani jegyét

kor megjelent művéből, hogy milyen is a pontos leírása a gúnárnyak-dolognak. Hogy úgymond: „A piacon az emeletes vargaszín ablakába és az azzal átellenben levő kis kávéházba egy kötél ki van feszítve, melynek közepén a felkötött lúd függ. A lúd nyaka selyemzsinórral elannyira be van fűzve s tekergetve, hogy emberi erőnek szinte lengetlen elszakítani. (Majd a rendező elszakítja?) A két ablakba kifeszített kötél végét mindkét felől tenyeres-talpas vargák fogják, kiknek szeméből a józan élet s kemény munka következtében életerő villog, kiket Spárta is büszkén nevezhetne fiainak. Amint a cifrán felöltözött mézárólegények lőnint jönnek, a ludat a kötélre annyira leeresztik, hogy a lóról el lehessen érní s megfogni. A lúd nyakát rendszerint hóna alá szokta fogni. Ekkor a kötelet mindkét felől egyszerre megrántják, a mézárólegényt a nyergéből kiemelik s nem ritkán félölynyire függ a levegőben lóva felett, melyet kantárszáron alatta tartanak. A szögény lúd nyakát mindenképen igyekeznek elszakítani, most a hóna alól két marokra fogja, de hasztalan minden erőlködés, mert a selyemzsinórral befűzött nyak nemesak mézárószeknek, de Toldy Miklós vagy Kinizsi Páléval is dacolna.” Stb., hát ez azért elmaradt?

De miért különb a gúnár, mint az ökör, kérdezhetné valaki?

Például olyasvalaki, aki nem tudja megérteni azt sem, hogy miért harcolunk azért, hogy a magyar népművészeti mozgalom négy esztendő alatt megalkotott irányát semmi el ne térítse, semmi és senki, hogy legyen Ország Bokkrétája, aminek degmái legyenek, ami mindenkéftt álló gondolat, amelyik igenis megszabhassa, kik műveljék tovább a bokkréták kertjének földjét. És annál is jogosabban megszabhassa, mert e földön őt esztendővel ezelőtt — „fű nem nőtt”

Ökörsütés, gúnárnyakszakítás, ám egy harmadik ősi szokás, úgy halljuk, kevésbé került szőnyegre. Nevezetesen — pénzszerés.

Rendkívül érdekes, hogy a Magyar Búzavirág jegyeit — ha a röpecédulának hinni lehet és miért ne lehetne — a postások is szükségesnek látták árusítani. Ugy látszik, kiési a levélforgalom.

Az kedves volt, hogy a szentistváni gyerekek, akiket bizonyos többszöri félhivatalos biztatás ösztökélt be az ünnepségre — egy napra megnémultak. A remek kar! Kétségtelen, hogy mindjárt a tetthelyre való érkezésük után kaptak egy táfedlit: „A Magyar Búzavirág szentistváni csoportja”. De kérem mi négy esztendeje bokkrétások vagyunk — szabadkoztak. — Fogod vagy nem fogod? Folyvást elejtették a táfedlit,

Kérjük lépjen be pártoló tagnak a Magyar Bokréta Szövetségbe. töltse ki és küldje el a Magyar Bokréta Szövetség címére.

A Magyar Bokréta Szövetségnek

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 49.

Alulírott belépek, mint pártolótag a magyar népművészet minden ágának országosan való ápolására alakult Magyar Bokréta Szövetségbe. Tudomásul veszem, hogy az alapszabályok szerint: „Pártolótag az, aki havi 2 pengő tagsági díjat fizet, viszont **tagdíja fejében minden év karácsonyára megfelelő értékű népipari tárgyakat kap. E tárgyakat a szövetség egyenesen a termelőtől szerzi be.** Pártolótag az is lehet, akinek már valamilyen tagsága van, annál is inkább, mert a pártolótagság tulajdonképpen csak azok pártolása — a szövetségben át — akik művészi érteimű népipari tárgyakat készítenek. A pártolótagok sem nem váasztlók, sem nem választhatók. Ha a rendes és pártolótag ki akar lépni, ezt az elhatározását az igazgatóságnak ajánlott levélben bejelenti, de tagsági díját még egy évig fizetni tartozik”. A szövetség megjegyzése: a pártolótagok, miközben a valóban művészi értelmű népipart jutalmazni, fejleszteni segítik, magukat is pártolják, mert a Magyar Bokréta „karácsonyi csomagjai” révén jóformán önköltségi áron jutnak feltétlenül eredeti népipari tárgyakhoz.

A pártolótag neve foglalkozása _____

Lakása (helység és ucca házszám) _____

Melyik hónap elsejével lép be 193____ év _____ hó

Olvasható írást kérünk. A tagdíjakat csekkapon lehet befizetni. Postacsek számla: 15.248 szám. Csekklapért tessék a szövetséghez fordulni.

de ügyetlen gyerekek és délután némán álltak az ünnepség színhelyén.

Bokréta Szövetségbe.

De viszont az sem kedvetlen, hogy a Magyar Búzavirág egyik legfőbb, vagy épp legfőbb csoportja nyomban az ünnepség után táviratilag jelentette belépését a Magyar

Hát azért lassan csak békesség lesz, de az eredmények után, miket négy esztendőig láttattunk, némiképp mégis méltánytalan, hogy az aktív munkákat negatív munkával — csendesebb vagy zajosabb harcokkal — kell tetézni. Ez kevésbé méltányos.

„Muzsikaszó . . .” — Törökkoppányban

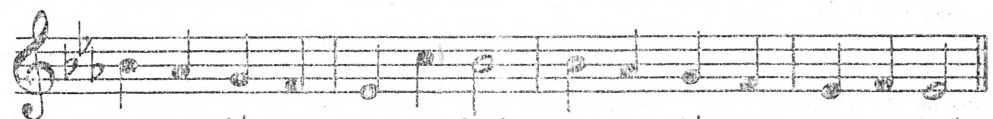
Muz-si-ka-szó han-go-san lá-bam ra-kom mó-do-can

Ké-rem a-lá-za-to-san ké-rem mán nagy u-ra-kat

Ke-rit-sék ki u-ta-mát ke-rit-sék ki ka-rom-ra

{ nyo-szo-ló asz-szonyunkat nyo-szo-ló asz-szonyunkat.
nyo-szo-ló le-á-nyin-kat nyo-szo-ló le-á-nyin-kat.
a mi mennyasz-szonyunkat a mi mennyasz-szonyunkat.

BOKRÉTÁS HIREK

„Ennek-e!”

Írta: Paullini Béla.

Szépséges bokréta, óh, milyen boldogság meg-megmegtatni a világnak, S milyen boldogtalanság, amikor a szíves, szíves napokra szürke hétköznap virrad. Csodálatos gazdagságot hoznak nekünk mindig, de mindig, dalban, táncban, kedvességben.

És első Gyöngyösbokréta . . .

Első nagy felkészülések ideje.

Csak a csikós nem tudott semmit?”

Igen, az úgy volt, hogy országot jár, utamban csak a pástoresoprotot nem kötöttem a „helyszínen” bokrétába, mindenki elhiheti: „idő rövidsége miatt”. Az egyetlen csoport, amelyik három kisebb csoportból állítódott össze: hortobágyi csikósok, koppanyasztói kanászok, mikófalvai juhászok. Egynéhány száz kilométerre egymástól . . .

No, jól van, ömlött a sok gyönyörűség a pályaudvarokról a színház irányában s már az első színpadi próbán látszott, hogy megjelenésben, dalban, táncban elképzelhetetlen változatosság jelentkezik. S ott ültek már a nézőtérben a csikósok is, várták, hogy próbára hívjam őket. Ültek, üldögéltek, egyik csoport a másik után remekelt, de — következik mindjárt a pástoresoprot.

Akkor mondja az egyik csikós:

— De kérem, mi nem tudunk semmit

— Éppen semmit?

— Semmit kérem, semmit.

— Cigány mellett dalolni csak tudnak?

— Hát ha bor is van, azt éppen tudunk!

Jól van, jól; szín: esárda belseje, a közepe asztalhoz ül az öt csikós, oda a szélről a két kanász, emide szélről a négy juhász. Ügyelő hozzon két liter bort, cigány félfele.

Cigány föl, két liter bor le, csikósok dalolnak, egy nóta, két nóta, három . . . egyszerre csak az egyik nem is fiatal csikós kiugrik a színpad közepére, daliás, csodás táncba kezd, nagy erővel s még nagyobb könnyedséggel járja, fordul, a két ingujj libeg-lobog . . . előrobog a másik négy, öt csikós járja már daliás táncát. Csak ők nem tudnak semmit? Gyönyörűség volt.

S ahogy újra leülnek, mondom a legöregebbnek, szóljon oda a kanászoknak: hát ti kanászok mit tudtok? S már oda is szól az öreg csikós:

— No kanász, hát hogy tár a disznó?

Ejnye, de jó is írni-tanulgatni egy ilyen csikóstól, aki azt állítja, hogy nem tud semmit.

S a jelenet-vég?

Soha ilyen „esattanós” jelenet-véget!

Ahogy a kanászok is, juhászok is eltáncolták a maguk be remek táncát, egyik csikós kiáll ám a színpad egyik végébe, má-

sik a másikba, szedi a karikást, pattintgat, olyat durrant, mint az ágyulövés.

Soha ilyen esattanós jelenet-véget, nem igaz?

A „miss” is beléjük szeretett, pedig — angolul igazán nem tudnak.

Hát kérem, az meg úgy volt, hogy amikor a városházára mentünk, egy angol hölgy csak mutogat ám a csikósokra, akiknek a szür persze a vállán s kérdi tolmács útján a hölgy: „de miért viselnek ilyen hosszú „kabátot” — nyáron is?”

— Ennek-e — mondta az egyik csikós és szépen szür alá kapta, ölelte a miss-t.

Csak a csikós „nem tud semmit?” De a miss most már szintén sokkal többet tud.

És így tovább, és így tovább, hej, a csikós de sokat tud, azóta is egyre tapasztaltam, s a sok-sok bokréta a — legkevesebb tudományegyetem?

És nem érdektelen, hogy azóta is legtöbb közös történetünk akad az — angolokkal. Amint e lapban másutt elhelyezett hírekből is látnivaló . . .

Kérjük a bokréták vezetését, a rovat számára küldjék be állandóan mindama híreket, amik a bokréta-ügyet bármily szempontból érdeklik. Kedvességek is bekerülhetnek, akár az is, ha egy bakrétás-legény megházasodik, bokrétáslány férjhezmegy.

A Magyar Bokréta Szövetség rendkívüli közgyűlése. A Magyar Bokréta Szövetség augusztus 21-én, kedden délelőtt fél tíz órakor a szövetség tanácskozó termében rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés — amelyen résztvettek a kultusz- és kereskedelemügyi miniszteriumnak, valamint a Néprajzi Múzeum képviselői — alapszabály-módosításokkal és a bokréta-mozgalom hatályos védelmével foglalkozott. Az alapszabálymódosítás többek közt helyi egyesületekre, „bokréták”-ra vonatkozó pontozatok megfelelő kiegészítésével, módosításával foglalkozott, míg a bokréta-mozgalom szükséges védelmének kérdése oly mértékig nyert minden oldalról megvilágítást, amire eddig még nem volt eset. A rendkívül érdekes részre legközelebbi számunkban teljes részletességgel külön cikk keretében térünk ki.

KOVALD

kifogástalan vegytisztítás, modern ruhafestése, tartós-fénytelenítése
legszebb gallér és fehérenemű tisztítása

fogalom

Gyűjtőhelyek az ország és főváros minden részében.

Bokrétás lakodalom Kalocán. A kalocsai bokréta írja: Bokrétánk két tagja: Bagó-Sós Lajos és Bagó-Sós Borbála szeptember nyolcadikán tartják esküvőjüket.

Ersekcsanádról írják: Szerenésesen megérettünk a Gyöngyös Bokrétás városból. Sőt már többé-kevésbé ki is pihentük magunkat, úgyhogy már minden bokrétás folytatja a munkát, ott, ahol elhagyta. A fáradhatatlan kis menyasszony korán reggel már a lovakat hajtotta a tanyára, a koei mellett vígan ugrált a csikó. Daliás vőfélyünk kaszával a vállán a Duna-szélre indul, megnézni, hogy lehet-e már vágni a fiúvet. A szép, pirosarcú Lidikével is az utcán találkoztam, kosár volt a karján, szilvát ment szedni a szőlőbe. Csak az örömapánk fekszik. Csodálatos, hogy ezt az erős, egykor kemény katonát viselte meg legjobban a pesti kirándulás. A többi bokrétással még nem találkoztam, de hallom, hogy dolgoznak erőben, egész égben, keményen a víg napok után. Mindannyian több-kevesebb emlékkci térünk haza. Jómagam is hoztam egy emléket. Egy kis bajuszpedrőt. Ugyanis az utolsó előadás után még visszamentünk a vendéglőbe. Ott találtuk persze a „Magyar Bokréta „főkertészét”. De már kifent bajusszal, ami az előadások számára oly hajszás, pillanatról-pillanatra mással törődő napjaiban éppen nem volt kifent. A bajusz egyik ága ugyan feljebb állt, mint a másik úgy látszik arra még több pedrő jutott. Nahát ezt a pödröttebb felét nyomta az arcomhoz azzal, hogy nesze vigyél haza egy kis bajuszpedrőszagot. Hát én nemesak szagot hoztam, hanem jó adag pedrőt is, mert az is ragadt rám — jutott is maradt is — ezennel nyugtatom. (Csuka Zsigmond, rektor.)

A népviselet újjáélesztése is folyamatban van egynéhány olyan helyen, ahol egyébként már teljesen kiveszett: kétségtelen, hogy a bokréta-mozgalom eredménye. Az ilyen rekonstrukció cseppet sem könnyű dolog: alaposan el lehet hibázni. Alapjai: a legutoljára hordott viseletet kell rekonstruálni, mint ha e viselet épp csak tetszhalott lett volna s most folytatja szépséges életét. Nemesak a formához kell pontosan ragaszkodni, hanem minél jobban az anyaghoz is, ami megint csak sok nehézséget okoz, egyrészt, mert ezek az anyagok nem olcsók, másrészt, mert a kereskedők helyben természetszerűleg már nem is tartják. Utána kell járni, hol lehetők még fel a kívánt anyagok, vagy a szóbanforgó anyaghoz legjobban hasonlósak és onnan kell beszerezni, ahol beszerezhetők. Majd aztán a kereskedők is újra tartják. Ami pedig a nem olcsóságot illeti, hát — vagy vagy. Rekonstruálni nem kell minden áron. Rosszul rekonstruálni — foly-

talólagosan csak jelmezke marad a rekonstruált öltözék, ami nem megfelelő cél. A rekonstruált ruha legalább is ünnepeken újra szabályosan viselhető legyen. Eddig minden szempontot figyelembevéve — a rekonstrukció legjobban Kiskunfélegyházán sikerült, ahol szeptember másodikán kb. száz lány mutatkozik be a rekonstruált, remélhetőleg egy-két esztendő múlva ünnep-napi viseletté érlelt, viseletben.

A bokréta egységéért . . .

Magyar testben magyar lélek, a magyar népdalok, táncok, szokások, mind a magyar élek alkotása, ereje. Ezeket a sok helyen már-már eltemetett lelki kristályokat, értékeket — nem vitás már — az egész országban fel kell kutatni, mindenkivel megbecsültetni és megszerettetni.

A magyar bokréta az egyszerű népből tevődik össze. Nem színészek állnak a színpadra, mikor féltve őrzött kincsüket bemutatják. Azt mondják: énekelik, vagy táncolják, amit a fekete föld barázdája, a rét mosolygása, az erdő suttogása, a folyó zúgása mesél, ami a magyar ég alatt, a magyar föld felett egy-egy kis lélekhúr megrezdüléséből termett valaha . . . És az értelmiség öh, ápolja, ápolja a magyar bokrétát!

A bokréta-mozgalom közel hozza egymáshoz a különböző társadalmi osztályokat, megerősíti a nemzeti öntudatot, az idegenforgalom ügyét segíti: a bokréták országos megszervezése, munkájuk helyes irányban való tartása szinte emberfeletti munka volt, ezt a munkát szinte kegyetlenség volna azzal tetézni, hogy további lelki irányításának lehetőségét bárki, vagy bármit is zavarja. Mi láttuk a munkát!

Vizslovszky László,
kántortanító, Géderlak.

Cigándról írják: . . . Most pedig áttérek arra, hogy mit éreztem, amikor a fővárosba megérkeztünk és mit érzett velem együtt a csoport. Nagyon jól esett, hogy amikor megérkeztünk egy éjjeli utazástól összetörve, fárasztva és fáradtan, olyan kedvesen fogadtak be minket, hogy esomagjainkat felpakolták, minket pedig pár pernyi séta után szállásunkra vezettek, hol máris jóleső álomba merülhettünk. Még a portás is jószívű és őszinte volt hozzánk. És hogy mi tetszett? Egybefoglalva az egészet, nagyon tetszett minden, a főváros szépsége, népének kedvesége, tetszett a tűzijáték annyira, hogy mindegyikünknek elfelejthetetlen emlék s hogy milyen volt az ellátás? Hát arról nem is beszéllek, mert akkor mindenki Gyöngyös

GRHALMI MENYECSEKE

(Az Est felvétele)

bokrétás akarna lenni. Nagyon tetszettek a többi csoportok, kiemelve kiesít a kunszentmiklósi lányokat. Tetszett a tupsóvihar, ami a kemény esárdásunkat követte. No de most már azt találja el, keljes Béla bátyánk, hogy mi — nem tetszett. Fogadom, hogy ezt nem találja ki! Hát az nem tetszett, hogy — hamar haza kellett jönni. Éltesse az Isten sokáig, míg a Tisza vize nem ér bokáig, ez kívánja magyar szeretetek a cigándi bokréta nevében Vajda József. „Misziz! Misziz!” — kiáltott egy hölgy a Gyöngyös Bokréta utolsó előadása után

a kijáratnál s már át is ölelte a cigándi csoportba tartozó Filep Erzsébetet és összevissza csókolta. A hölgy angol volt, Filep Erzsébet meg falusi magyar lány és — milyen szépen tudtak beszélni egymással. Könnyezett mind a kettő.

Bokrétás estélyő Kunszentmiklóson

Basky László szeptember hatodikán veszi feleségül Kunszentmiklóson Burján Mariát.

Burján István maga is öreg bokrétás Burján Mariáká kétszer vett részt a Gyöngyös bokrétában, az esküvőn a kunszentmiklósi bokréta tagjai természetesen testületileg vesznek részt.

Az International School of Art amerikai festőket hozott Magyarországra, akik jó egy-néhány hetet töltöttek itt. Most Szunyogné Tüdös Klára asszonytól az I. S. A. magyar művészeti vezetőjétől a következő sorokat kaptuk: „Engedjék meg, hogy az amerikai vendégeink távozása után ez úton is megköszönhessük azt a nagy-nagy élvezetet, amelyet a Gyöngyös Bokréta-előadások és faluzásaink alatt a bokréták az amerikaiaknak és nekünk magyaroknak külön szereztek stb.” A köszönetet továbbítjuk a — bokrétáknak.

Felelős szerkesztő és kiadó:

PAULINI BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49. szám.

Telefon: 40—5—44.

Hivatalos órák: délelőtt 10—1 óráig.

Hoffmann és Társa nyomda, Próféta-utca 7.

